
Avaluació del Programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona

20
21

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Programa de detecció precoç del càncer de mama

Programa de detecció precoç de càncer de mama per mamografia

Adreçat a dones de 50 a 69 anys

Si voleu més informació:

061
CatSalut
Respon

C S B Consorci Sanitari de Barcelona

Agència de Salut Pública

La Salut en xifres

©2023 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats..

<https://www.aspb.cat/>

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons

Reconeixement – No Comercial – No Derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2021

Responsables de l'Informe

Gemma Serral, Maria José López, Lucia Artazcoz

Col·laboradors/es

Xavier Castells, Francesc Macià, Margarita Posso i Marta Román (Parc de Salut Mar)

Xavier Martínez, César Llorente (Hospital Vall d'Hebron)

M Jesús Quintana, Judit Solà (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau)

Jaume Grau, Marta Aldea (Hospital Clínic)

M Jesús Pueyo (Consorti Sanitari de Barcelona)

Entitats col·laboradores:

Institut d'Investigació Biomèdica Sant Pau (IIB SANT PAU)

Centro de Investigación Biomédica en Red de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP)

Cita recomanada

Serral G, López MJ, Artazcoz L. Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2021. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2023.

Índex

Resum executiu	4
Resumen ejecutivo	5
Executive summary	6
Introducció	7
Objectius	9
Mètodes	11
Resultats	14
Conclusions	25
Recomanacions	27
Annex	28
Referències	34

Resum executiu

Des de l'oficina tècnica del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona s'avaluen, anualment, una sèrie d'indicadors de procés obtinguts de les unitats de cribratge dels hospitals que conformen el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona.

El Programa convida a les dones de 50 a 69 anys, residents a la ciutat de Barcelona, a realitzar-se un control mamogràfic biennal.

El Programa es va iniciar fa més de 25 anys i, aproximadament, el 55% de les dones convidades hi participen. Anualment, es detecten uns 260 càncers de mama que representa una taxa del 5,4‰. En l'avaluació de l'any 2021, la participació ha estat del 48,4% i la taxa de detecció s'ha situat en el 5,8‰.

Degut a la pandèmia, al llarg de l'any 2021, els hospitals públics proveïdors en el cribratge de la ciutat van haver d'ampliar jornada per tal de cribrar totes aquelles àrees que no es van poder fer durant el període d'estat d'alarma de l'any 2020. Això, va implicar passar de fer 35 Àrees Bàsiques de Salut (ABS) a fer-ne 51, havent ampliat horaris en caps de setmana i utilitzant també períodes de vacances (setmana Santa, agost i part de Nadal).

Resumen ejecutivo

Desde la oficina técnica del Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona se evalúan, anualmente, una serie de indicadores de proceso obtenidos de las unidades de cribado de los hospitales que conforman el Programa de Detección Precoz del Cáncer de Mama de Barcelona.

El Programa invita a las mujeres de 50 a 69 años, residentes en la ciudad de Barcelona, a realizarse un control mamográfico bienal.

El Programa se inició hace más de 25 años y aproximadamente el 55% de las mujeres invitadas participan. Anualmente, se detectan unos 260 cánceres de mama que representa una tasa del 5,4%. En la evaluación del año 2021, la participación ha sido del 48,4% y la tasa de detección se ha situado en el 5,8%.

Debido a la pandemia, a lo largo del año 2021, los hospitales públicos proveedores en el cribado de la ciudad tuvieron que ampliar jornada para cribar todas aquellas áreas que no se pudieron realizar durante el período de estado de alarma del año 2020. Esto, implicó pasar de hacer 35 Áreas Básicas de Salud (ABS) a hacer 51, debiendo ampliar horarios en fines de semana y utilizando también periodos de vacaciones (semana Santa, agosto y parte de Navidad).

Executive summary

The technical office of the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program annually evaluates a series of process indicators obtained from the screening units of the hospitals that make up the Barcelona Breast Cancer Early Detection Program.

The Program invites women from 50 to 69 years old, residing in the city of Barcelona, to undergo a biennial mammogram control.

The Program began more than 25 years ago and approximately 55% of the invited women participate. Annually, about 260 breast cancers are detected, representing a rate of 5.4%. In the 2021 assessment, participation was 48.4% and the detection rate was 5.8%.

Due to the pandemic, throughout the year 2021, the public hospitals providing screening in the city had to extend their working hours in order to screen all those areas that could not be done during the period of state of emergency alarm of the year 2020. This involved moving from 35 Basic Health Areas (ABS) to 51, extending weekend hours and also using holiday periods (Easter, August and part of Christmas).

Introducció

El Programa de detecció precoç del càncer de mama (PDPCM) va començar a Barcelona el novembre de 1995. Es va iniciar als districtes de Sant Martí i Ciutat Vella i es va anar implantant gradualment a la resta de la ciutat. L'any 2004, el PDPCM ja era present a tota la ciutat de Barcelona. El PDPCM va néixer en el context del Pla de Salut de Catalunya llavors vigent amb els objectius operatius definits pel Pla Director d'Oncologia. En aquest marc, es va crear l'Oficina Tècnica (OT) de la ciutat de Barcelona i l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) va rebre l'encàrrec del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB) d'assumir-ne les funcions. L'ASPB com a entitat externa i que treballa en la comunitat, assumeix el rol de coordinació de totes les tasques que es deriven de la posada en marxa i avaluació del PDPCM cada any a la ciutat.

L'OT de Barcelona coordina el reclutament de les diferents rondes de dones que s'incorporen cada any al cribratge en cadascun dels districtes de la ciutat; comunica a través de xerrades amb les dones que s'incorporen al cribratge i a través de material específic tant a les dones que s'incorporen al programa com als equips de professionals de l'Atenció primària i altres professionals reforçadors del programa; i finalment, s'encarrega d'avaluar anualment els indicadors referents al procés i resultats del cribratge de tots els hospitals de la ciutat. Amb la informació resultant s'elabora un informe d'avaluació anual.

La població diana del programa consisteix en les dones de 50 a 69 anys residents a Barcelona. Cada hospital té assignats uns determinats territoris de la ciutat. Dins de cada territori, a més, cada hospital cita les dones per Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dins de les ABS per secció censal. Les cinc zones en què queda dividida la ciutat, segons l'hospital de referència, poden observar-se a la figura 1.

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència

- Hospital del Mar: Ciutat Vella i Sant Martí.
- Hospital de l'Esperança: Gràcia i Sarrià Sant Gervasi.
- Hospital de la Vall d'Hebron: Horta i Nou Barris.
- Hospital Clínic: Esquerra de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Les Corts.
- Hospital de la Sta. Creu i St. Pau: Dreta de l'Eixample, Guinardó i Sant Andreu.

L'oferta del programa consisteix en la pràctica d'una mamografia cada 2 anys a totes les dones de 50 a 69 anys. Es fa doble projecció (cranio-caudal i obliqua) i doble lectura de cada mamografia per part de dos radiòlegs per separat. En cas de desacord, es fa consens o arbitratge amb un tercer radiòleg.

Objectius

L'objectiu general del programa de detecció precoç de càncer de mama a Barcelona és "estabilitzar la tendència creixent de la mortalitat per càncer de mama en les dones en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquest programa".

En el context de discussió sobre el cribratge de càncer de mama, la Comissió Assessora de Cribratge del Càncer del Pla Director d'Oncologia va publicar una revisió dels beneficis i efectes adversos¹. La Comissió va recomanar mantenir el Programa de cribratge de càncer de mama, garantir-ne la qualitat i l'avaluació, i millorar la informació a les dones i professionals per permetre una decisió informada.

En aquest context, les línies estratègiques per al cribratge de càncer de mama, revisades pel Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020² i especificats al Pla Director d'Oncologia 2017-2019³, són els següents:

1. Garantir i millorar la qualitat del Programa i reduir la variabilitat. Per aconseguir això es proposa:
 - Establir uns requisits mínims per als i les professionals i d'organització de les oficines de cribratge.
 - Continuar l'avaluació anual del Programa i millorar el sistema d'avaluació per facilitar el retorn en l'àmbit de les oficines de cribratge, les unitats radiològiques, i professionals.
 - Desenvolupar un programa de formació inicial i continuada de professionals del Programa.
 - Estendre les invitacions a les dones que han participat en el Programa fins als 69 anys a l'edat de 74 anys.

Facilitar informació a les dones i professionals

- Millorar i homogeneïtzar la informació oferta a la dona convidada sobre els beneficis i riscos del cribratge perquè pugui prendre una decisió informada sobre la seva participació en el Programa.

- Millorar la participació de les dones en el cribratge fins assolir el 70% de participació en el Programa.

Mètodes

Recollida de dades

Cada any, els hospitals envien a l'Oficina Tècnica del l'ASPB les dades de l'activitat realitzada durant l'any anterior a nivell d'ABS per tal de poder calcular els indicadors.

Només es recullen les dades de les ABS que han finalitzat el cribratge, és a dir que han iniciat i acabat el cribratge entre 1 de gener i 31 de desembre de l'any analitzat. Si una ABS no ha finalitzat el cribratge, es deixa per a l'avaluació de l'any següent. Alhora, també es recullen les dades de tot el districte, si aquest ha finalitzat la ronda en l'any que s'avalua (tanca ronda de districte amb l'avaluació dels darrers dos o tres anys).

Descripció dels indicadors

Prèvia revisió de les guies europees de qualitat⁴ i posterior treball de consens amb el grup de Barcelona⁵, es varen establir les següents definicions operatives:

Població diana: dones d'entre 50 i 69 anys residents a la ciutat de Barcelona.

Població convidada: dones que un cop tretes les exclusions que determina el programa, són finalment convidades a participar.

Motius d'exclusió: defunció, diagnòstic previ de càncer de mama, error de padró (dones que es coneix que ja no són al territori i es desconeix on es localitzen ara), malaltia terminal i/o mental profunda que impedeix la realització de la mamografia i dones que es donen de baixa del programa voluntàriament (no en volen ni rebre informació).

Dones de cribratge inicial: dones que participen per primera vegada en el programa independentment de les vegades que hagin estat convidades a participar. Es poden diferenciar en:

Dones primer cribratge i primera invitació: dones convidades per primera vegada i que participen en el programa.

Dones primer cribratge no participants en invitacions anteriors: dones convidades en diverses ocasions que mai han participat i que ara sí que ho han fet.

Dones de cribratge successius: dones que participen en el programa i que ja ho han fet en alguna ocasió anterior. Es poden diferenciar en:

Dones cribratge successius amb participació regular: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta abans dels 30 últims mesos.

Dones cribratge successiu amb participació irregular: dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta fa 30 mesos o més.

Els indicadors d'avaluació del programa són:

1. Accés i ús del cribratge (participació i cobertura)

Participació: percentatge de dones convidades que participen en el programa.

Cobertura mínima coneguda: dones que es controlen per alguna via, tant si és dins com fora del programa. S'obté afegint a les dones participants, aquelles no participants que es controlen per altres vies (pública i/o privada) i les no participants perquè fa menys de 6 mesos que ja s'han fet una mamografia. És una dada infraestimada, perquè la informació de les no participants s'obté a través de les trucades que fan els hospitals a aquestes dones no participants.

2. Indicadors o estàndards de qualitat

Control rutinari: dones que, sigui com a resultat directe de la mamografia de cribratge, o després d'haver passat per un procés d'estudi, finalment el resultat és negatiu i per tant seran convocades en un període de dos anys per les vies rutinàries del programa.

Reconvocatòria: dones a les quals se'ls fa alguna prova diagnòstica addicional (invasiva o no invasiva) per clarificar la naturalesa d'una anormalitat detectada a la mamografia de cribratge.

Proves invasives: dones que són sotmeses a proves invasives (punció).

Control avançat: dones que després d'haver passat per un procés d'estudis addicionals, els radiòlegs decideixen convocar-les a un control avançat a l'any.

Taxa de detecció: dones a les que se'ls ha diagnosticat una neoplàsia maligna de la mama per cada 1.000 participants.

Resultats

A Barcelona, la població diana del programa de detecció precoç del càncer de mama és d'unes 200.000 dones i cada any se'n citen aproximadament la meitat.

Aquest any, 2021, s'han cribrat aquelles ABS's que no es van poder fer durant el període d'estat d'alarma de l'any 2020 (16 ABS's van quedar sense cribrar). Això, ha implicat passar de fer 35 ABS's en l'any 2021 a fer-ne 51; tot ampliant horaris de caps de setmana i períodes de vacances (setmana Santa, mes d'agost i Nadal).

Resultats de l'activitat realitzada al 2021

- Durant el 2021 s'hauria d'haver cribrat la població de dones corresponents a 35 ABS de Barcelona en diferents rondes de cribratge, tal com mostra la Taula 1. Finalment, en el 2021, i a conseqüència de la pandèmia de Covid-19, el programa va fer l'activitat a 51 ABS. Recuperant així el cronograma a finals d'any.
- En l'activitat desenvolupada en el 2021, es va convidar a participar en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona a 139.222 dones, de les quals van **participar-hi 67.418**, és a dir, **un 48,4%**, essent la participació més baixa enregistrada en el Programa (52,5% a l'any 2019 i 52,6% l'any 2020).

Taula 1. Districte, Àrea Bàsica de Salut i ronda de cribratge a l'any 2021

Districte	Àrea Bàsic de Salut pendent del 2020	Àrea Bàsica de Salut realitzada en el 2021	Ronda
Ciutat Vella		1B, 1C, 1D, 1E	13 Ronda
Eixample esquerra	2E	2A, 2B, 2C, 2D, 2E	10 Ronda
Eixample dreta	2J	2G, 2H, 2J	10 Ronda
Sants-Montjuïc	3B	3A, 3B, 3C, 3H	10 Ronda
Les Corts	4C	4C	10 Ronda
Sarrià-St. Gervasi		5A, 5B, 5C	11 Ronda
	5D	5D	10 Ronda
Gràcia		6A, 6B	12 Ronda
	6D	6D	11 Ronda
Horta	7C, 7E	7C, 7D, 7E, 7F	11 Ronda
Guinardó	7A	7A, 7B, 7G	11 Ronda
Nou Barris	8A, 8H, 8I	8A, 8F, 8G, 8H, 8I, 8K, 8L	10 Ronda
		8J	11 Ronda
Sant Andreu	9A	9A, 9H, 9E, 9F, 9I	10 Ronda
Sant Martí	10A, 10E, 10G	10A, 10E, 10F, 10G, 10H, 10I, 10J	13 Ronda

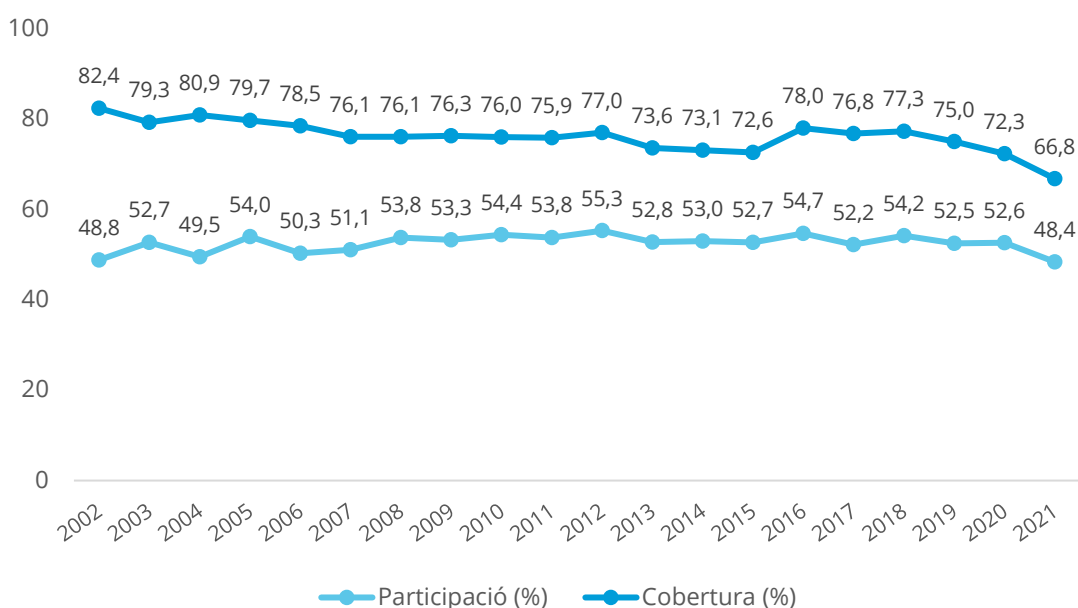
La **cobertura mínima coneguda**, és a dir, les dones que a Barcelona es fan mamografies per a la detecció precoç del càncer de mama sigui a través del Programa o per altres vies (principalment en el sector privat) **va ser del 66,8%**, dada inferior a l'any 2019 (75,0%). Es van diagnosticar 391 càncers pel programa (l'any 2019: 269 càncers), és a dir, una taxa de detecció del **5,8 dones diagnosticades per cada 1.000 participants**.

A la Figura 2, es presenta l'evolució de la participació i la cobertura mínima pel global de la ciutat de Barcelona entre 2002 i 2021. La **participació** mostra una tendència força **estable al llarg dels anys**, entre **el 52% i el 54%**, tot i que aquest darrer any presenta la participació més baixa de 48,4%. La **cobertura** mínima presenta una tendència de **decreixement arribant al 66,8% en el 2021**. Cal recordar que la cobertura equival a les

dones que es fan la mamografia de diagnòstic preventiu per qualsevol possible via, i que és una dada infraestimada ja que no hi ha un registre de les dones que es controlen per altres vies. Aquesta dada s'estima a partir de la informació que obtenen els hospitals a través de les dones no participants. Per tant, la disminució de la cobertura podria estar responent a la capacitat de contactar amb aquelles dones que no participen al programa per part dels hospitals de referència.

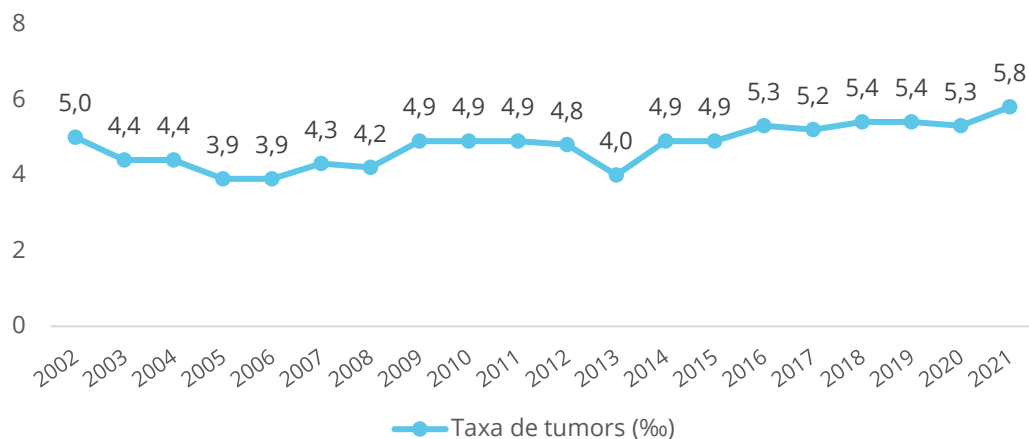
En referència als estàndards aconsellats a nivell europeu⁴**Error! Marcador no definido.**, la participació al programa continua estant per sota de les recomanacions, essent aquesta d'un mínim del 70%.

Figura 2. Evolució de la participació (%) en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona i de la cobertura mínima coneguda (%) segons dades reportades pels hospitals proveïdors del programa des de l'any 2002 fins al 2021. Barcelona, 2021.

A la Figura 3 es mostra l'evolució de **la taxa de càncers diagnosticats**, la qual té una tendència força estable des de l'any 2009 i fins al 2015 (a excepció de l'any 2013). Aquest any 2021, presenta la taxa més elevada enregistrada en el programa, essent de **5,8 dones diagnosticades per cada 1000 participants**.

Figura 3. Evolució de la taxa de càncers diagnosticats (%) en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona des de l'any 2002 fins al 2021. Barcelona, 2021.

Resultats de l'activitat realitzada al 2021 segons districte

Respecte l'activitat realitzada durant l'any 2021 pel Programa de Cribratge s'observa com els districtes de **Sant Martí, Nou Barris, Horta-Guinardó, Ciutat Vella i Sant Andreu**, són aquells que presenten **percentatges més alts de participació**, superior al 53%, veure Taula 2. El percentatge més baix de participació correspon als districtes de Sarrià-Sant Gervasi i l'Eixample, els més benestants de la ciutat.

Els districtes amb una taxa més elevada de controls avançats van ser els barris de l'Eixample (dreta), Sant Andreu i la part del Guinardó. **Les taxes més elevades de proves invasives** es van realitzar als districtes de **L'Eixample (esquerra) i la part del Guinardó**, en el 1,8%. En la detecció de càncers, aquest indicador va del 4,5‰ de Nou Barris a 7,1‰ de Les Corts.

Taula 2. Principals indicadors de procés en el total de cribatge de l'activitat realitzada per districtes a l'any 2021. Barcelona, 2021

	Ciutat Vella	Eixample esquerra	Eixample dreta	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-Sant Gervasi	Gràcia	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	7344	18764	9800	10416	3970	14685	9878	13302	9897	10553	15487	20834	144930
Total exclusions	828	226	224	94	46	1068	794	659	198	611	294	1382	6424
Total exclusions (%)	12,7	1,2	2,3	0,9	1,2	7,8	8,7	5,2	2,0	6,1	1,9	7,1	4,6
Invitades global	6516	18538	9800	10322	3924	13617	9084	12643	9897	9942	15487	19452	139222
Participació global	3566	7127	3780	5176	1544	4140	4373	7568	5042	5559	8281	11262	67418
Participació (%)	54,7	38,4	38,6	50,1	39,3	30,4	48,1	59,9	50,9	55,9	53,5	57,9	48,4
Invitades estrangeres	1965	*	*	*	*	1169	842	*	*	*	*	1852	5828
Participació estrangera	928	*	*	*	*	492	478	*	*	*	*	1069	2967
Participació estrangera (%)	47,2	*	*	*	*	42,1	56,8	*	*	*	*	57,7	50,9
Invitades ¹	4539	10064	5194	6249	2004	5413	5173	8339	6290	6113	9938	13093	82409
Participació regular	3176	6162	3409	4435	1282	3426	3839	6962	4608	4966	7454	10300	60019
Participació regular (%)	70,0	61,2	65,6	71,0	64,0	63,3	74,2	83,5	73,3	81,2	75,0	78,7	72,8
Invitades ²	1976	8474	4606	4073	1920	8203	3911	4304	3607	3829	5549	6356	56808
Participació irregular	390	965	371	741	262	714	534	606	434	593	827	962	7399
Participació irregular (%)	19,7	11,4	8,1	18,2	13,6	8,7	13,7	14,1	12,0	15,5	14,9	15,1	13,0
Mamografia fora del programa	688	2753	2412	891	583	4910	2699	770	1552	379	3273	4635	25545
Taxa de cobertura (%)	65,3	53,3	63,2	58,8	54,2	66,5	77,9	65,9	66,6	59,7	74,6	81,7	66,8
Cribatge rutinari	3527	6971	3680	5067	1518	4099	4333	7503	4913	5517	8070	11168	66366
Cribatge rutinari (%)	98,9	97,8	97,4	97,9	98,3	99,0	99,1	99,1	97,4	99,2	97,5	99,2	98,4
Controls avançats	10	107	71	82	15	13	8	3	90	1	157	27	584
Controls avançats (%)	0,3	1,5	1,9	1,6	1,0	0,3	0,2	0,0	1,8	0,0	1,9	0,2	0,9
Indicació reconvoatòria	200	605	181	449	150	300	247	190	314	158	445	599	3838
Indicació reconvoatòria (%)	5,6	8,5	4,8	8,7	9,7	7,2	5,6	2,5	6,2	2,8	5,4	5,3	5,7
Dones amb proves inv.	39	129	50	79	26	53	56	56	91	41	129	151	900
Dones amb proves inv. (%)	1,1	1,8	1,3	1,5	1,7	1,3	1,3	0,7	1,8	0,7	1,6	1,3	1,3
Càncers detectats	24	49	25	27	11	20	28	33	39	25	47	63	391
Detecció de càncer (‰ _{oo})	6,7	6,9	6,6	5,2	7,1	4,8	6,4	4,4	7,7	4,5	5,7	5,6	5,8

- Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribatge successiu, les quals han participat en l'anterior cribatge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
- Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribatge successiu, les quals han participat en l'anterior cribatge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

Com s'ha dit, anualment es convida a participar en el Programa aproximadament a la meitat de la població diana de la ciutat, la qual cosa vol dir que es necessiten dos o tres anys per tal de completar tot el districte de cribatge (o, tancar la ronda). La Taula 3 mostra els districtes que durant el 2021 tanquen la ronda de cribatge.

Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribatge a l'any 2021. Barcelona, 2021

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Any cribatge	Ronda
Ciutat Vella	1A	2020	13 Ronda
	1B, 1C, 1D, 1E	2021	
Eixample	2I, 2K	2020	10 Ronda
	2A, 2B, 2C, 2D, 2E, 2G, 2H, 2J	2021	
Horta-Guinardó	7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G	2021	11 Ronda
Nou Barris	8J, 8K, 8L	2019	11 Ronda
	8C, 8F	2020	
	8G, 8H, 8I	2021	
Sant Andreu	9C	2020	10 Ronda
	9A, 9H, 9E, 9F, 9I	2021	
Sant Martí	10B, 10C, 10D	2020	13 Ronda
	10A, 10E, 10F, 10G, 10H, 10I, 10J	2021	

Com es pot observar en la Taula 3 amb l'activitat del 2021 es tanca ronda en 6 districtes de la ciutat.

La Taula 4 mostra els principals indicadors del programa per aquells districtes que tanquen ronda el 2021. Els indicadors mostren l'activitat global de la ronda. El districte de **Nou Barris** és el que **presenta un percentatge més alt de participació**. D'altra banda, **l'Eixample** és el que presenta un **percentatge més baix**. Respecte la cobertura mínima coneguda, l'Eixample esquerra presenta la cobertura més baixa (53,3%).

Taula 4. Principals indicadors de procés en el total de cribratge en els districtes que tanquen ronda a l'any 2021. Barcelona, 2021

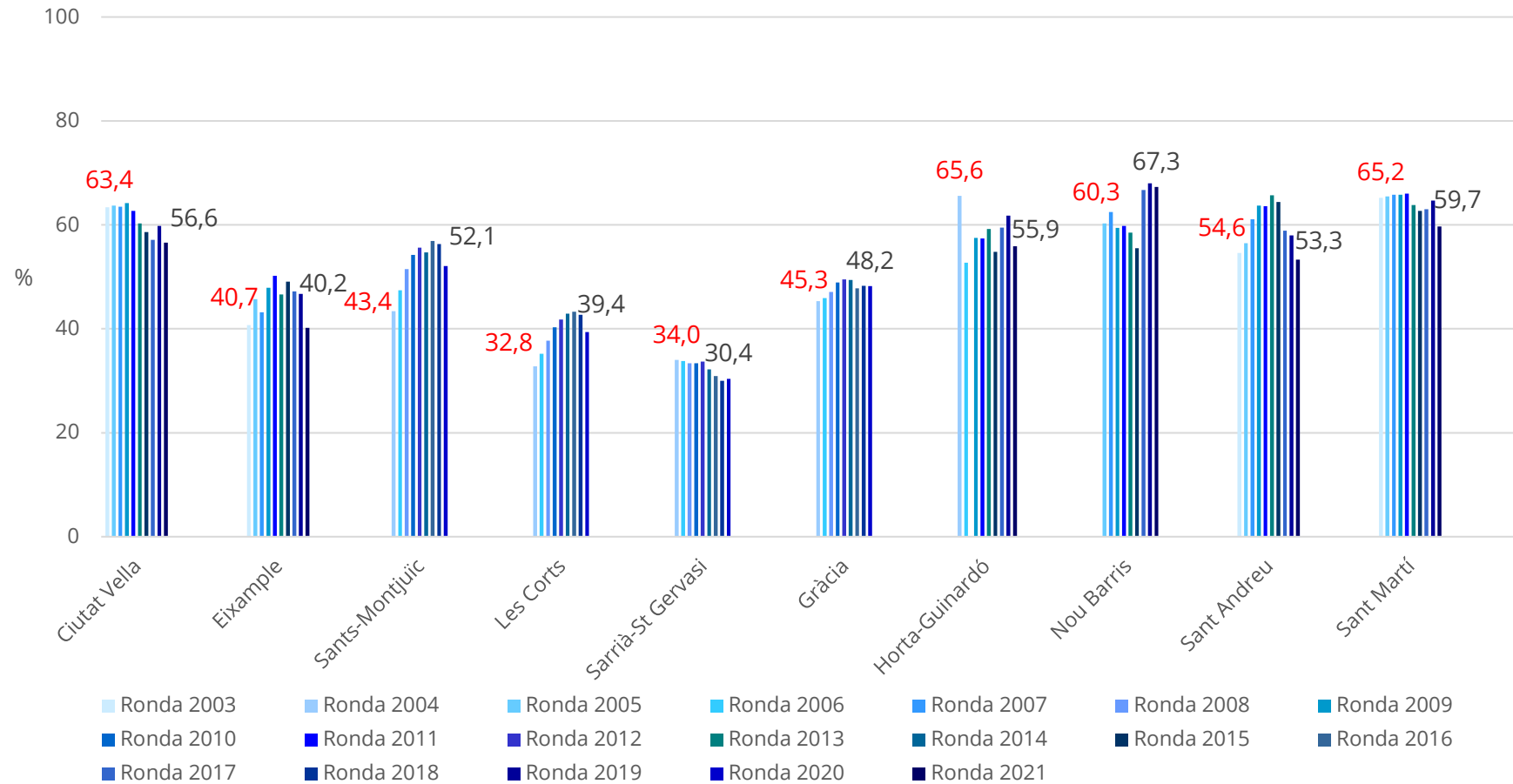
	Ciutat Vella	Eixample (esquerra)	Eixample (dreta)	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	8891	18764	16504	13302	10095	15029	20399	30563	133547
Total exclusions	1000	226	559	659	198	673	455	2113	5883
Total exclusions (%)	12,7	1,2	3,5	5,2	2,0	4,7	2,3	7,4	4,6
Invitades global	7891	18538	15945	12643	9897	14356	20127	28450	127847
Participació global	4464	7127	6725	7568	5042	9656	10726	16979	68287
Participació (%)	56,6	38,4	42,2	59,9	50,9	67,3	53,3	59,7	53,4
Invitades estrangeres	2211	*	*	*	*	*	*	2879	5090
Participació estrangeres	1062	*	*	*	*	*	*	1662	2724
Participació estrangeres (%)	48,0	*	*	*	*	*	*	57,7	53,5
Invitades ¹	5598	10064	8897	8339	6290	10135	12835	19775	81933
Participació regular	3995	6162	6077	6962	4608	8580	9634	15603	61621
Participació regular (%)	71,4	61,2	68,3	83,5	73,3	84,7	75,1	78,9	75,2
Invitades ²	2292	8474	7048	4304	3607	4221	7292	8672	45910
Participació irregular	469	965	648	606	434	1076	1092	1376	6666
Participació irregular (%)	20,5	11,4	9,2	14,1	12,0	25,5	15,0	15,9	14,5
Mamografia fora del programa	796	2753	4170	770	2222	1282	4531	6250	22774
Taxa de cobertura (%)	66,7	53,3	68,3	65,9	73,4	76,2	75,8	81,6	71,2
Cribratge rutinari	4421	6971	6556	7503	4913	9587	10467	16835	67253
Cribratge rutinari (%)	99,0	97,8	97,5	99,1	97,4	99,3	97,6	99,2	98,5
Controls avançats	11	107	119	3	90	6	192	49	577
Controls avançats (%)	0,2	1,5	1,8	0,0	1,8	0,1	1,8	0,3	0,8
Indicació reconvocatòria	234	605	395	190	254	293	619	852	3502
Indicació reconvocatòria (%)	5,2	8,5	5,9	2,5	5,0	3,0	5,8	5,0	5,1
Dones amb proves inv.	43	129	107	56	91	73	178	216	893
Dones amb proves inv. (%)	1,0	1,8	1,6	0,7	1,8	0,8	1,7	1,3	1,3
Càncers detectats	26	49	43	33	39	49	59	88	386
Detecció de càncer (‰)	5,8	6,9	6,4	4,4	7,7	5,1	5,5	5,2	5,7

- Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
- Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

La Figura 4 mostra l'evolució de la participació en els diferents districtes de la ciutat segons rondes acabades des de l'any 2003 fins l'any 2021. En aquesta figura destaca la tendència decreixent en la participació. En l'última ronda (Figura 4, barres de color blau), s'observa una disminució de la participació, respecte de la ronda de l'any 2003, en els districtes de Ciutat Vella (2003: 63,4% vs. 2021:56,6%), Sant Martí (2003: 65,2% vs. 2021:59,7%) i Sant Andreu (amb baixada més pronunciada a partir de la ronda de l'any 2015); d'estabilització en els districtes de l'Eixample (2003: 40,7% vs. 2021:40,2%) i Horta-Guinardó (amb algunes fluctuacions). I finalment, d'augment en el districte de Nou Barris sobretot en les tres últimes rondes.

Figura 4. Evolució del percentatge de la participació (%) en els districtes de la ciutat en rondes finalitzades. Barcelona, 2021

Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor

Quant a la participació en el global dels cribratges segons hospital proveïdor de la zona d'influència (Taula 5), aquesta dada oscil·la entre el 42,2% i el 58,1% essent **l'Hospital Clínic el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall Hebron el que mostra una major participació durant l'any 2021**. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, els hospitals Clínic i Sant Pau presenten dades per sobre del 1%, valors que es trobarien fora dels estàndards de qualitat establerts (<1%). Pel que fa a la detecció de càncers, l'Hospital Clínic i l'Hospital de Sant Pau són els que han detectat un major nombre de càncers. El percentatge de reconvoatòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 2,7% de l'Hospital Vall d'Hebron i el 8,7% de l'Hospital Clínic.

Taula 5. Principals indicadors de procés en el total de cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, 2021

	Hospital del Mar	Hospital de l'Esperança	Hospital Clínic	Hospital de Sant Pau	Hospital del Vall d'Hebron	Total
Població diana	28178	24563	33150	35900	23855	145646
Total exclusions	2210	1862	366	716	1270	6424
Total exclusions (%)	8,5	8,2	1,1	2,0	5,6	4,6
Invitades global	25968	22701	32784	35184	22585	139222
Participació global	14828	8513	13847	17103	13127	67418
Participació (%)	57,1	37,5	42,2	48,6	58,1	48,4
Invitades estrangeres	3817	2011	*	*	*	5828
Participació estrangera	1997	970	*	*	*	2967
Participació estrangera (%)	52,3	48,2	*	*	*	50,9
Invitades ¹	17632	10586	18317	21422	14452	82409
Participació regular	13476	7265	11879	15471	11928	60019
Participació regular (%)	76,4	68,6	64,9	72,2	82,5	72,8
Invitades ²	8332	12114	14467	13762	8133	56808
Participació irregular	1352	1248	1968	1632	1199	7399
Participació irregular (%)	16,2	10,3	13,6	11,9	14,7	13,0
Mamografia fora del programa	5323	7609	4227	7907	1149	26215
Taxa de cobertura (%)	77,6	71,0	55,1	71,1	63,2	67,3
Cribratge rutinari	14695	8432	13556	16663	13020	66366
Cribratge rutinari (%)	99,1	99,0	97,9	97,4	99,2	98,4
Controls avançats	37	21	204	318	4	584
Controls avançats (%)	0,2	0,2	1,5	1,9	0,0	0,9
Indicació reconvoatòria	799	547	1204	940	348	3838
Indicació reconvoatòria (%)	5,4	6,4	8,7	5,5	2,7	5,7
Dones amb proves invasives	190	109	234	270	97	900
Dones amb proves invasives (%)	1,3	1,3	1,7	1,6	0,7	1,3
Càncers detectats	87	48	87	111	58	391
Detecció de càncer (‰)	5,9	5,6	6,3	6,5	4,4	5,8

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Conclusions

1. Activitat realitzada durant el 2021

- a. L'estat d'alarma de l'any 2020, va comportar conseqüències en el cribratge de càncer de mama. A l'any 2021, l'activitat realitzada va ser, la de l'any pròpiament dit i, a més, aquelles àrees que no es varen poder fer en el 2020.
- b. Per tant, les citacions a les dones de Barcelona van augmentar fins a gairebé un 50% més. La participació global en el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona va ser del 48,4%.
- c. La cobertura mínima coneguda va ser del 66,8% (és a dir, cribratge pel PDPCM i cribratge per altres vies, principalment, assistència privada).
- d. La taxa de detecció de càncers es situa en 5,8‰, percentatge lleugerament més elevat que en anys previs.

2. Estàndards de qualitat

- a. La participació en el Programa segueix sent baixa. S'haurà de veure si augmenta en els propers anys.
- b. En general, el percentatge de controls avançats (controls als 12 mesos) es situa en 0,9%, complint les recomanacions establertes en les guies europees (<1%).
- c. El cribratge rutinari és superior al 98% i la reconvocatòria ha disminuït sensiblement respecte els darrers anys, situant-se per sota del 6%, tot i que, encara està per sobre dels paràmetres establerts segons les guies europees (recomanació: inferior al 5%).

3. Activitat en els districtes en el 2021

- a. Segueix la tendència observada en la participació per districtes. Els de nivell socioeconòmic més desafavorit, presenten major participació. Per contra, aquells de nivell socioeconòmic més afavorit presenten menor participació.
- b. Tot i així, en aquesta darrera activitat s'ha observat una disminució de la participació en els districtes de nivell socioeconòmic més desafavorit (en concret, a Ciutat Vella i Sant Martí).

Recomanacions

1. En la nova migració dels hospitals a una nova aplicació, seria recomanable un millor recull de les dades en alguns indicadors de procés, com ara la cobertura (mamografies fetes per una altra via externa al Programa) i en especial en les dades referents a població immigrada.
2. Caldria avançar en mesures de millora en la transmissió d'informació per poder arribar a tota la població diana i, així, augmentar la participació en el Programa.
3. Cal valorar l'esforç que han fet els hospitals el 2021 per citar també a les dones que no es van poder citar al 2020 degut a l'estat d'alarma, així com seguir monitoritzant els diferents indicadors per tal de garantir un cribratge òptim.

Annex

Taula .6 Resultat de final de procés de les dones de Ciutat Vella durant la tretzena ronda de cribratge. Barcelona 2020-2021

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
1A Barceloneta	1er cribratge	443	160	36,1	0
	2on o succes.	932	738	79,2	2
	TOTAL	1375	898	65,3	2
1B Casc Antic	1er cribratge	741	187	25,2	1
	2on o succes.	1042	820	78,7	3
	TOTAL	1783	1007	56,5	4
1C Gòtic	1er cribratge	487	135	27,7	3
	2on o succes.	654	501	76,6	3
	TOTAL	1141	636	55,7	6
1D Raval Sud	1er cribratge	791	258	32,6	0
	2on o succes.	1039	735	70,7	5
	TOTAL	1830	993	54,3	5
1E Raval Nord	1er cribratge	756	203	26,9	3
	2on o succes.	1006	727	72,3	6
	TOTAL	1762	930	52,8	9
D1 CIUTAT VELLA	1er cribratge	3218	943	29,3	7
	2on o succes.	4673	3521	75,3	19
	TOTAL	7891	4464	56,6	26

Taula .7 Resultat de final de procés de les dones de l'Eixample durant la desena ronda de cribratge. Barcelona 2020-2021

ABS		Convidades		Participants		Càncer
		n	n	%	n	
2A Sant Antoni	1er cribratge	2169	338	15,6	3	
	2on o succes.	2081	1334	64,1	12	
	TOTAL	4250	1672	39,3	15	
2B Via Roma	1er cribratge	1920	250	13,0	1	
	2on o succes.	1971	1239	62,9	4	
	TOTAL	3891	1489	38,3	5	
2C Rosselló	1er cribratge	2055	321	15,6	2	
	2on o succes.	2074	1347	64,9	9	
	TOTAL	4129	1668	40,4	11	
2D Universitat	1er cribratge	1130	124	11,0	0	
	2on o succes.	1034	651	63,0	5	
	TOTAL	2164	775	35,8	5	
2E Casanovas	1er cribratge	2141	303	14,2	1	
	2on o succes.	1963	1220	62,1	12	
	TOTAL	4104	1523	37,1	13	
2G Dreta Eixample	1er cribratge	1644	149	9,1	0	
	2on o succes.	1159	769	66,4	6	
	TOTAL	2803	918	32,8	6	
2H Sant Joan	1er cribratge	1712	163	9,5	1	
	2on o succes.	1677	1172	69,9	11	
	TOTAL	3389	1335	39,4	12	
2I Sagrada Família	1er cribratge	1349	283	21,0	3	
	2on o succes.	1515	1053	69,5	4	
	TOTAL	2864	1336	46,6	7	
2J Carles I	1er cribratge	1804	268	14,9	1	
	2on o succes.	1804	1259	69,8	6	
	TOTAL	3608	1527	42,3	7	
2K Gaudí	1er cribratge	1448	327	22,6	2	
	2on o succes.	1833	1282	69,9	9	
	TOTAL	3281	1609	49,0	11	
D2 EIXAMPLE	1er cribratge	17372	2526	14,5	14	
	2on o succes.	17111	11326	66,2	78	
	TOTAL	34483	13852	40,2	92	

Taula .8 Resultat de final de procés de les dones d'Horta-Guinardó durant la onzena ronda de cribratge. Barcelona 2021

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
7A Sanllehy	1er cribratge	1321	366	27,7	4
	2on o succes.	1666	1201	72,1	10
	TOTAL	2987	1567	52,5	14
7B Sardenya	1er cribratge	1105	193	17,5	3
	2on o succes.	1469	1053	71,7	5
	TOTAL	2574	1246	48,4	8
7C Carmel	1er cribratge	895	279	31,2	0
	2on o succes.	1649	1346	81,6	7
	TOTAL	2544	1625	63,9	7
7D Lisboa	1er cribratge	1336	342	25,6	2
	2on o succes.	2184	1734	79,4	8
	TOTAL	3520	2076	59,0	10
7E Vall d'Hebron	1er cribratge	1517	441	29,1	4
	2on o succes.	2409	1958	81,3	5
	TOTAL	3926	2399	61,1	9
7F Lisboa	1er cribratge	1058	222	21,0	0
	2on o succes.	1595	1246	78,1	7
	TOTAL	2653	1468	55,3	7
7G Guinardó	1er cribratge	1813	309	17,0	1
	2on o succes.	2523	1920	76,1	16
	TOTAL	4336	2229	51,4	17
D7 HORTA-GUINARDÓ	1er cribratge	9045	2152	23,8	14
	2on o succes.	13495	10458	77,5	58
	TOTAL	22540	12610	55,9	72

Taula .9 Resultat de final de procés de les dones de Nou Barris durant la onzena ronda de cribratge. Barcelona 2019-2021

ABS		Convidades		Participants		Càncer
		n	n	%	n	
8C Turó de la Peira	1er cribratge	595	110	18,5	1	
	2on o succes.	1569	1222	77,9	6	
	TOTAL	2164	1332	61,6	7	
8F Guineueta	1er cribratge	122	44	36,1	0	
	2on o succes.	1889	1777	94,1	7	
	TOTAL	2011	1821	90,6	7	
8G Roquetes	1er cribratge	605	211	34,9	2	
	2on o succes.	1358	1102	81,1	4	
	TOTAL	1963	1313	66,9	6	
8H Ciutat Meridiana	1er cribratge	443	183	41,3	1	
	2on o succes.	265	134	50,6	1	
	TOTAL	708	317	44,8	2	
8I Xafarines	1er cribratge	728	263	36,1	2	
	2on o succes.	874	631	72,2	4	
	TOTAL	1602	894	55,8	6	
8J Cotxeres	1er cribratge	248	83	33,5	0	
	2on o succes.	410	333	81,2	2	
	TOTAL	658	416	63,2	2	
8K Porta	1er cribratge	643	196	30,5	1	
	2on o succes.	1404	1169	83,3	6	
	TOTAL	2047	1365	66,7	7	
8L Prosperitat-Verdum	1er cribratge	960	312	32,5	4	
	2on o succes.	2243	1886	84,1	8	
	TOTAL	3203	2198	68,6	12	
D8 NOU BARRIS	1er cribratge	4344	1402	32,3	11	
	2on o succes.	10012	8254	82,4	38	
	TOTAL	14356	9656	67,3	49	

Taula .10 Resultat de final de procés de les dones de Sant Andreu durant la desena ronda de cribratge. Barcelona 2020-2021

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
9A Sagrera	1er cribratge	1886	361	19,1	0
	2on o succes.	2808	2112	75,2	9
	TOTAL	4694	2473	52,7	9
9C Congrés	1er cribratge	1981	496	25,0	1
	2on o succes.	2659	1949	73,3	11
	TOTAL	4640	2445	52,7	12
9D Sant Andreu	1er cribratge	1728	243	14,1	2
	2on o succes.	2670	2088	78,2	15
	TOTAL	4398	2331	53,0	17
9E Bon Pastor	1er cribratge	829	231	27,9	2
	2on o succes.	1045	803	76,8	9
	TOTAL	1874	1034	55,2	11
9F Via Barcino	1er cribratge	492	133	27,0	0
	2on o succes.	654	493	75,4	3
	TOTAL	1146	626	54,6	3
9G Sant Andreu	1er cribratge	1357	252	18,6	1
	2on o succes.	2018	1565	77,6	6
	TOTAL	3375	1817	53,8	7
D9 SANT ANDREU	1er cribratge	8273	1716	20,7	6
	2on o succes.	11854	9010	76,0	53
	TOTAL	20127	10726	53,3	59

Taula .11 Resultat de final de procés de les dones de Sant Martí durant la tretzena ronda de cribratge. Barcelona 2020-2021

ABS		Convidades		Participants		Càncer
		n	n	%	n	
10A Vila Olímpica	1er cribratge	1841	460	25,0	7	
	2on o succes.	2546	1989	78,1	8	
	TOTAL	4387	2449	55,8	15	
10B Ramon Turró	1er cribratge	1345	374	27,8	2	
	2on o succes.	1994	1563	78,4	4	
	TOTAL	3339	1937	58,0	6	
10C Poblenou	1er cribratge	928	282	30,4	0	
	2on o succes.	1574	1315	83,5	6	
	TOTAL	2502	1597	63,8	6	
10D Besòs	1er cribratge	954	350	36,7	3	
	2on o succes.	2203	1833	83,2	10	
	TOTAL	3157	2183	69,1	13	
10E Encants	1er cribratge	924	200	21,6	3	
	2on o succes.	1072	833	77,7	3	
	TOTAL	1996	1033	51,8	6	
10F Camp de l'Arpa	1er cribratge	1352	298	22,0	2	
	2on o succes.	1477	1092	73,9	4	
	TOTAL	2829	1390	49,1	6	
10G El Clot	1er cribratge	1314	337	25,6	1	
	2on o succes.	1940	1557	80,3	11	
	TOTAL	3254	1894	58,2	12	
10H Sant Martí-Verneda Nord	1er cribratge	859	258	30,0	3	
	2on o succes.	1564	1264	80,8	7	
	TOTAL	2423	1522	62,8	10	
10I La Pau	1er cribratge	478	189	39,5	2	
	2on o succes.	1004	810	80,7	3	
	TOTAL	1482	999	67,4	5	
10J Sant Martí-Verneda Sud	1er cribratge	1009	298	29,5	0	
	2on o succes.	2072	1677	80,9	9	
	TOTAL	3081	1975	64,1	9	
D10 SANT MARTÍ	1er cribratge	11004	3046	27,7	23	
	2on o succes.	17446	13933	79,9	65	
	TOTAL	28450	16979	59,7	88	

Referències

1. Comissió Assessora de Cribratge de Càncer. El cribratge de càncer de mama: revisió dels beneficis i efectes adversos. 2014.
2. Pla Director d'Oncologia. Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020.
3. Pla Director d'Oncologia. Pla Director d'oncologia 2017-2019. L'Hospitalet de Llobregat.
4. Schünemann HJ, Lerda D, Dimitrova N, Alonso-Coello P, Gräwingholt A, Quinn C, et al.; European Commission Initiative on Breast Cancer Contributor Group. Methods for Development of the European Commission Initiative on Breast Cancer Guidelines: Recommendations in the Era of Guideline Transparency. *Ann Intern Med.* 2019;171:273-280. doi: 10.7326/M18-3445. Epub 2019 Jul 23. PMID: 31330534.
5. Agència de Salut Pública de Barcelona. Butlletí Informatiu de l'Oficina Tècnica del Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama de Barcelona. Núm 1. Barcelona; 2006.

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

La Salut en xifres

Connectem
f t o in

www.aspb.cat